

ARNDT, Ernst M. (Rügen 26 december 1769 – Bonn 29 januari 1860).

Studeerde theologie in Jena en Greifswald, waar hij vanaf 1800 docent was. Arndt werd onder de invloed van de ideeën van de romantiek en door de ervaring van het napoleontische bewind de geestelijke grondlegger en vurigste propagandist van het Duitse nationalisme. In tal van geschriften formuleerde hij na de Pruisische nederlaag tegen Napoleon in 1806 het programma van een Duitse nationale beweging. Tegen de Franse aanspraak op de 'natuurlijke' Rijn-grens stelde Arndt dat de enige 'natuurlijke grens' van een volk de taalgrens was. Daarom moesten uiteraard de toen bij Frankrijk aangehechte Duitstalige gebieden op de linkerover van de Rijn, maar ook België en Nederland deel uitmaken van een toekomstige Duitse staat. Want de volkstaal van de Nederlanden was volgens Arndt 'Duits'. Bovendien, zo stelde hij, waren ze al ten tijde van de Romeinen Germaans gebied.

Zijn hevige haat tegen Frankrijk en al wat Frans was, was ingegeven door zijn afkeer van het rationalisme, de Verlichting en de liberale en democratische 'ideeën van 1789'. Arndt beleed een patri-

ottisme met duidelijk conservatief-agrarische trekken. Hij plaatste Duitsland als kernland van de Germaanse volkeren tegenover het verfoeide Frankrijk en de Romaanse wereld.

Eind 1813 bepleitte Arndt voor het eerst de aanhechting van België en Nederland bij Pruisen, dat hij als voorvechter beschouwde van de Duitse eenheid en dat daarom volgens hem zo sterk mogelijk uit de oorlog tegen Napoleon moest komen. Na de **Belgische Revolutie** poogde hij dit onderwerp opnieuw onder de aandacht te brengen. Hij laakte de regeling van 1815 waardoor het Verenigde Koninkrijk der Nederlanden als onafhankelijke staat was opgericht, en eiste dat het 'onrecht' dat Pruisen daarmee was aangedaan, werd goedge maakt. België was volgens hem een voortbrengsel van het Franse expansionisme.

De denkbeelden van Arndt bepaalden in ruime mate en gedurende meer dan een eeuw de Duitse visie op Vlaanderen. Hij legde de grondslag van een traditie waarin België door Duitse waarnemers vooral in het perspectief werd gezien van de Duits-Franse of Germaans-Romaanse tegenstelling en de Vlamingen bij het Duitse volk werden gerekend.

WERKEN: *Der Rhein, Deutschlands Strom, aber nicht Deutschlands Grenze*, 1813; – *Die Frage über die Niederlande*, 1831; – *Die Rheinlande, Belgien und was daran hängt*, 1834.

LITERATUUR: H. von der Dunk, *Der deutsche Vormärz und Belgien*, 1966.

WINFRIED DOLDERER